keramiske noter 63/2026

32. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

Ved Gunnar Jakobsen

Danish Porcelain. 250 Years of Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl. By Elliot Todd. Foreword by Andrey Vorobiev. Volume 1 (A Legacy in Porcelain, Stoneware and Faience) og Volume 2 (A Collection of Works). ACC Art Books [Website: https://www.accartbooks.com/uk], Woodbridge 2025. 384 og 552 s. ill. litt. noter. fabriksmærker og signaturer. index. ib. 125 £. I Danmark fra kr. 934,00 til kr. 1264,95.

I 2025 fejrede det, der engang var kronjuvelen i dansk kunstindustri, Royal Copenhagen, 250-års jubilæum. Det nu finskejede brand markerede jubilæet med en række jubilæumsprodukter, bl.a. et krus med dekoration af Dronning Margrethe.

Designmuseum Danmark, der engang hed Det Danske Kunstindustrimuseum, forbigik jubilæet i stilhed og Clay Keramikmuseum Danmark, der i 2010, da fabrikken og dens aktiviteter var under afvikling, overtog den mere end 55.000 stykker store samling, valgte at markere jubilæet med udstillingen "A walk with a dinosaur", hvor keramikeren Michael Geertsen gik i clinch med en række pragtstykker fra fabrikken – det fine katalog til udstillingen er anmeldt af Ulla Houkjær i *keramiske noter 62/2025*.

Jubilæet kom dog ikke til at gå upåagtet hen internationalt. Den amerikanske 2. generations samler Elliot Todd, der gennem de seneste 20 år har indsamlet materiale til en publikation om sin omfattende samling, fik timet udgivelsen så fint, at den blev til en endda værdig jubilæumspublikation om den vigtigste del af dansk porcelæns 250 års historie. Det store tobindsværk imponerer ved dets fornemme udstyr og ikke mindst de mere end 2400 gengivelser, de fleste nyoptagelser af høj kvalitet og de fleste i farve.

Værket er disponeret således, at bind 1 er en historisk redegørelse for fabrikkernes historie, mens bind 2 er udformet som et katalog over den meget omfattende private samling. Begge bind er disponeret ens i 16 kapitler. Herudover rummer bind 1 en biografi over udvalgte kunstnere med tilknytning til fabrikkerne og bind 2 indeholder ikke mindre end 18 appendikser omfattende oversigter over kunstnere, mærker og signaturer, dateringer, modelnumre og meget mere. Der ligger en særdeles omfattende research og systematik i disse registre, der vil fungere som et vigtigt og tidsbesparende arbejdsredskab for både museer, auktionshuse, handlende og private samlere.

Bind 1 forekommer som en særdeles velresearchet gennemgang af fabrikkens historie og produktion med hovedvægten på den gyldne periode under Arnold Krog, hvilket er sammenfaldende med samlingens styrkeposition. Fremstillingen er ikke kronologisk fortløbende og giver ved disponeringen et indblik i forfatterens præferencer, hvor f.eks. stentøjsproduktionen tydeligvis ikke har den største plads.

Alle kapitler er rigt illustreret med interessante arkivfotos og fine nyoptagelser, desværre ofte med ret upræcise kildeangivelser.

Noteapparatet og referencer er generelt udgivelsens svageste side. Forfatteren skal have ros for at have sammenskrevet biografierne, særligt nu, hvor Weilbachs Kunstnerleksikon efter Kulturstyrelsens valg ikke længere er digitalt tilgængeligt, men man kunne naturligvis have ønsket sig en mere præcis kildehenvisning end en simpel oplistning af de kendte biografiske opslagsværker. Brugere af biografierne vil vide, at der f.eks. ikke altid er overensstemmelse mellem oplysningerne i Weilbachs 3. og 4. udgave. Hovedtekstens noteapparat er helt arbitrært, og man kunne have ønsket sig, at en akademisk trænet forfatter havde respekteret APA-standarden.

Personligt finder jeg, at billedhenvisningerne, trykt med fed skrift i kritiske klammer, er forstyrrende for det grafiske udtryk i en ellers veltilrettelagt typografi.

Naturligvis har der indsneget sig enkelte fejl i stavemåder af navne, og som når Eva Stæhr-Nielsen (som 10årig) anføres at arbejde på Bing & Grøndahl, hvor hun

aldrig har arbejdet, men formentlig forveksles med sin kommende mand, billedhuggeren Olaf Stæhr-Nielsen (1896-1969). De fleste fejl er dog relativt små og uden betydning for helhedsindtrykket af stor grundighed og omhyggelighed.

Helt overordnet kan det undre, at forfatteren ikke har valgt at dele udgivelsen i to selvstændige publikationer. Bd. 1 står som en blivende gennemarbejdet fremstilling af Den kongelige Porcelainsfabriks historie, mens bd. 2 mere har karakter af et katalog, næsten som en pralebog over forfatterens private samling.

Store privatsamlinger har vanskelige kår i disse år. Der er sjældent arvinger, der ønsker at påtage sig ansvaret for en videreførelse og institutionerne ønsker oftest kun at udtage pragtstykkerne. Resultatet er ofte, at disse samlinger i stedet sælges på profilerede auktioner, sådan som man aktuelt kan se med den tidligere amerikanske ambassadør John L. Loeb jr. samling af dansk malerkunst. Ligesom Elliot Todds samling nu er dokumenteret, blev også Loebs samling publiceret, og bøgerne kommer derved til at stå som manifestationer over en tid, hvor det stadigt var muligt for privatpersoner at opbygge samlinger af et omfang, som man næppe vil kunne forestille sig i fremtiden.

At Elliot Todd også har forsynet fremtidens samlere med en række vigtige værktøjer, gør publikationen til en af de vigtigste udgivelser om dansk porcelæns historie.

Lars Kærulf Møller